

CHARYZMAT KS. JANA BERTHIERA I JEGO INSTYTUT
(Ks. Paulinus Yan Olla MSF)

Status questionis:

- Za każdym razem zasadniczym pytaniem jest pytanie o charyzmat Założyciela. Jednakże bardziej zasadnicza odpowiedź musi być oparta na innym, bardziej głębokim pytaniu: co to jest charyzmat?
- W naszym Zgromadzeniu stawiane są pytania, co to jest charyzmat, jaka jest jego relacja do duchowości?

W Nowym Testamencie termin *charisma* jest rzadko używany: 17 razy, zawsze u św. Pawła, za wyjątkiem pierwszego listu św. Piotra. *Charisma* należy do tej samej rodziny co *charis*, co może wskazywać dobroć tego, który daje, sam dar, wdzięczność, która rodzi się w tym, który otrzymuje dar.

Liczba mnoga od *charis*, *charites*, która występuje także w grece świeckiej, nie pojawia się nigdy w Nowym Testamencie, ponieważ boska *charis* jest jedyna, podczas gdy *charisma* jest użyte w liczbie mnogiej, *charismata*, ponieważ są liczne sposoby przekazywania tego samego daru, tej samej *charis*.

Rzeczywiście, wyrażenie *charisma*, jest używane przez Pawła w różnych kontekstach. Może ono wskazywać usprawiedliwienie (cf. Rz 5, 15-16), życie wieczne (cf. Rz 6: 23), dary udzielone Żydom w Starym Testamencie (cf. Rz 11, 29), szczególną formę życia (1 Kor 7,7), wyzwolenie z niebezpieczeństwa śmierci (cf. 2 Kor 1, 11), urzędy, które dotyczą życia wspólnoty (cf. 1 Kor 12; Rz 12; 1 Pt. 4, 10).

Znajduje się tam jednakże pewne fundamentalne znaczenie unifikujące: *chodzi o dar łaski w porządku moralnym lub egzystencjalnym, konkretyzacja, indywidualizacja osobowa łaski zbawczej udzielonej przez Pana*.

Jest to Duch, który zachowany w sercu wierzących, przekazuje dary Boże i rozdziela charyzmaty, jak to czytamy w 1 Kor 12, 4-6, "Różne są dary łaski (*charismata*), lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania(*diakonia*), ale jeden Pan; różne są wreszcie działania (*energhémata*), lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich". Posługiwania, działania, które pochodzą od Ojca, źródła życia, i przyjmują formę służby, w odniesieniu do Chrystusa, który przyszedł by służyć, rodzą się w formie charyzmatów przez działanie Ducha, który wyraża całą darmowość, nieprzewidywalność i nieustanną nowość daru wylanego hojnie przez Trójcę.

Jako dar nadprzyrodzony, charyzmat nigdy nie może być pojmowany oderwanym od swojego źródła. Nie można go sobie przywłaszczyć. Jest darem darmowym, który może być przyjętym. *Odróżnia się on od "talentu" jako prostej umiejętności ludzkiej przypisanej samej naturze człowieka, nawet jeśli cały człowiek przyodziały jest w dar Ducha i jest całkowicie zaangażowany, współdziałając z planem Bożym*.

W perspektywie naszej pracy nad "charyzmatem Założyciela", podsumuję schematycznie podstawowe rezultaty, już szeroko osiągnięte, z prześledzenia 1 Kor 12-14 i Rz 12.

a). Faktem jest, że w Kościele istnieje różnorodność darów, ról i powołań, co do których listy charyzmatów, danych przez Pawła stanowią przykład. Egzegeci zgadzają się co do tego, że Paweł nie sporządził kompletnej listy, ponieważ charyzmatów jest tak wiele, jak wiele jest potrzeb kościoła w różnych okresach jego istnienia.

b). Bóg jest tym, który rozdziela te dary. Nazywane są *charismata*, aby podkreślić charakter darmowości. Bezpośrednie udzielanie ludziom tych darów, dzieło Trójcy, przypisane jest w sposób szczególny działaniu Ducha Świętego.

c). Bóg powierza łaski, zadania, szczególne role w perspektywie służby, która ma być oddana wspólnocie. Charyzmaty, aby były takimi, muszą posiadać wymiar wspólnotowy. Miłość, największy dar, ma największą skuteczność w budowaniu i wzroście Kościoła i nadaje sens wszystkim innym darom.

d). Duch, przy całej różnorodności darów, nie usprawiedliwia indywidualizmu. Integruje natomiast wszystkich wierzących w jedno ciało, którzy jawią się w ten sposób jako zorganizowani. Charyzmaty budują Kościół w harmonii i komplementarności: różnorodność i jedność Kościoła.

A. TEOLOGIA CHARYZMATU

I. UŻYCIE KONCEPCJI W KOŚCIELE

Trudno jest zrozumieć nauczanie Soboru Watykańskiego II na temat charyzmatu instytucji zakonnych bez połączenia go z rozwojem teologicznym przed Soborem. Już przed Soborem istniały refleksje nad wymiarem kościelnym i pneumatologicznym Kościoła, (rozwinęte przez szkołę Tubinga-Romana), aż do dojścia do dojrzałości teologicznej w encyklice *Mystici Corporis* Leona XIII. Refleksje teologów takich jak Scheeben, Newman i Rosmini zostaną przyjęte na Soborze Watykańskim II. Od tego czasu zauważa się wzrastające zainteresowanie dla źródeł teologii i życia chrześcijańskiego, które wyraża się w ruchach liturgicznym, biblijnym, patrystycznym, itd.

Te refleksje teologiczne pomagały w świadomości na temat roli Ducha Świętego i odkryciu, że jego obecność w życiu Kościoła jest coraz to bardziej ważna. Na nowo pojmuje się Kościół w jego wymiarze tajemnicy, poczynsz od dynamizmu Ducha, który go ożywia; ukazuje się wymiar ściśle pneumatologiczny wydarzenia eklezjalnego.

Kolejne spojrzenie jest spojrzeniem na użycie charyzmatu w stopniowo rosnącym pojmowaniu. Wymiar pneumatologiczny Kościoła zajmuje miejsce całkowicie szczególne w ponownym odkryciu wartości charyzmatów.

- ***Mystici Corporis***, naznacza jeden z pierwszych momentów syntezy tej drogi. Pius XII wskazuje charyzmaty jako element struktury Kościoła. W odróżnieniu od uznania aż do tego decydującego momentu, podkreśla, że nie są one tylko nadzwyczajnymi interwencjami Ducha, znanymi przez Kościół pierwotny, ale również zwyczajnymi typami służby wspólnocie kościelnej.

- **Orygenes** zabrał się za określenie charyzmatów jako fenomenów nadzwyczajnych, typowych dla prymitywnego Kościoła i coraz to rzadszych w Kościele jego czasów. "Znaki Ducha Świętego – pisze w *Contra Celsum* – stały się oczywistymi na początku, w epoce nauczania Jezusa, liczniejszymi po Jego wniebowstąpieniu, a następnie rzadszymi." Dziś, dodaje jeszcze Orygenes, pozostają tylko ich „ślady”.¹

¹ Contra Celsum, VII, no. 8.

- Teoretyzacja tego postępującego zmniejszania się, zaznaczonego przez Orygenes, zostanie definitywnie przepracowana przez **Jana Chryzostoma**, według którego charyzmaty były rzeczywistością udzieloną przez Boga Kościołowi pierwotnemu jako środek pedagogiczny dla ułatwiania wzrostu i jako znak wiarytelności jego głoszenia. Ma on na myśli przede wszystkim charyzmaty nadzwyczajne, jak cuda. Zniknęły one, ponieważ w dojrzałym Kościele nie jawią się już więcej koniecznymi.

- Również **Augustyn** jest tego samego zdania: nadzwyczajne charyzmaty były dla Kościoła pierwotnego; na ich miejsce weszła świętość.

- **Grzegorz Wielki** uczyni własną myśl Chryzostoma i Augustyna, która odtąd stanie się habitualnym sposobem odczytywania rzeczywistości charyzmatów, pojmowanych jako zjawiska nadzwyczajne, związane z początkami Kościoła.

-Ostatecznym faktorem, który umieścił charyzmaty na marginesie eklezjologii, jest powiązany z fenomenem wpieryw montanizmu a następnie ruchów średniowiecznych (joachimici, braciszkanie, bracia wolnego ducha, itp.). Te prądy heretyckie zawsze uważały się za posiadaczy Ducha obecnego w nich z mocnymi i różnorodnymi doświadczeniami charyzmatycznymi, w opozycji do Kościoła pojmowanego jako hierarchiczny i zinstytucjonalizowany. Naturalnie, wzbudzało to kontrasty i nieufności w konfrontacji do pewnych objawień Ducha.

Obok takiej historycznej ewolucji doktrynalnej termin charyzmat posiada również swoją drogę pojęciową. W patrystyce greckiej nadal *używany był w sensie daru, aby określić wszelką rzecz pochodzącą od Boga*. W następstwie zaczął wskazywać talent i *zdolności jakiejś osoby, predyspozycje naturalne do wypełnienia określonych akcji*, tracąc swoje początkowe bezpośrednie odniesienie do Boga.

Trzeba jednakże doczekać końca XVIII w., aby pojęcie charyzmatu przyjęło na powrót swoje znaczenie teologiczne, zdobywając ostateczny sens nadzwyczajnego daru Ducha. Zostało ono wykorzystane przez A. Harnack i R. Sohm do zinterpretowania historii Kościoła pierwotnego, widząc w nim przeciwstawność pomiędzy charyzmatem a hierarchią.

- Nowa wrażliwość teologiczna, która rozwija się w *Mystici Corporis*, otwiera drzwi na większą uwagę na charyzmaty w sferze eklezjologii. Dzięki *Mystici Corporis*, traktaty teologiczne zaczynają mówić w sposób jasny o charyzmatach. *Termin charyzmat jest używany nie tylko aby wskazać dary Boga całkowicie nadzwyczajne, ale również łaski szczególne*, udzielone chrześcijanom w szczególnych stanach ich życia. Mówi o charyzmacie lekarza, świeckiego, małżonków, nauczyciela, pielęgniarek, itp.²

- Karl Rahner przeniesie na teren życia zakonnego refleksję nt. charyzmatów i kreatywności Ducha. Dostrzegając on jak monastycyzm, zakony średniowieczne, zgromadzenia XIX wieku, miały charyzmatyczne początki, a założyciele byli obdarzeni charyzmatami. Precyzował następnie w jaki sposób charyzmat tych instytucji znajdował „ujście” w Regule, zatwierdzonej przez Kościół, a więc w pewien sposób pewną swoją kontynuację w instytucie.³

² S. Tromp, *L'Esprit Saint âme de L'Église*, in Dictionnaire de Spiritualité, IV/2 (1961), coll. 1296-1302.

³ Karl Rahner, *L'elemento dinamico nella Chiesa*, Morcelliana, Brescia, 1970, pp. 55-58.

- Podczas gdy teologia stawia założenia celem zrozumienia życia zakonnego i poszczególnych instytutów w terminologii charyzmatu, duchowość i historia ukierunkowują instytuty odpowiednio w kierunku odkrywania specyficznej tożsamości i bardziej dokładnego badania własnych początków.

- Studium akademickie duchowości, rozpoczęte w latach dwudziestych, zostaje szybko zaaplikowane przez wielką liczbę rodzin zakonnych na płaszczyźnie własnej duchowości. Do tego czasu, aby wskazać wartości typowe, które ożywiają jakiś instytut, używało się zazwyczaj terminu "duch". Teraz, pod wpływem nowych studiów akademickich, preferuje się mówienie o "duchowości", pojmowanej jako *systematyczna i naukowa refleksja nad "duchem", który ożywia to, co przeżywane*.

- Około lat pięćdziesiątych wzrastające zainteresowanie własną tożsamością przenosi się na teren historyczny, przede wszystkim na początki, tak, aby dać bardziej pewny fundament badaniom nad własną duchowością. Teksty początków, wcześniej uważane często jako relikwie, którym należna była cześć, stają się źródłami do studiowania. Niektóre rodziny zakonne odkryły w ten sposób po raz pierwszy swego autentycznego założyciela. Inne ujrzały rozjaśniające się koleje powstawania i fundacji lub mogły dostać do rąk materiał o najwyższej wadze dla własnej duchowości.

- Na Soborze Watykańskim II ten termin używany był ostrożnie. W dokumentach przygotowawczych i w dyskusjach w auli nie brakowało głosów, które wskazywały i przypominały w jaki sposób charyzmaty były własnością Kościoła pierwotnego i jak później, już więcej niepotrzebne, stały się rzadkimi aż po zaniknięcie.

- W *Lumen Gentium* (LG) podkreślana jest eklezjologia, która, w swoich passusach pneumatologicznych, pozwala zebrać różnorodność działań Ducha Świętego. Między innymi uznaje się, że Duch Święty "poucza" i "kieruje" Kościołem "poprzez różnorodne dary hierarchiczne i charyzmatyczne" (LG 4). Dary charyzmatyczne są więc narzędziami stałego działania, które Duch pełni w Kościele. Chodzi o szczególne łaski, które pewni członkowie ludu Bożego otrzymują w odpowiedzi na pewien określony wymóg Ciała mistycznego, dla dobra i harmonijnego wzrostu całości.

- Sobór obok charyzmatów "nadzwyczajnych" uznaje te "bardziej proste i wspólne" (LG 12). Tak oto zostaje podjęta pawłowa koncepcja charyzmatu, choć ograniczając ją do przyjęcia wniosków z 1 Kor 12-14 i Rz 21.

- Dzięki Soborowi i całemu rozwojowi, który nastąpił dojrzewając w czasie, pojęcie charyzmatu stało się jednym z najbardziej używanych w obecnej odnowie życia zakonnego.

- Pośród rozlicznych charyzmatów, którymi Duch ożywia i kieruje Kościołem, wybija się ów charyzmat życia zakonnego, który poprzez wieki uobecnia w różnorodnych formach historycznych wezwanie do naśladowania Chrystusa na drodze rad ewangelicznych.

II. CHARYZMAT ZAŁOŻYCIELA

Termin *chryzmat*, w odniesieniu do życia zakonnego nie pojawia się w oficjalnych tekstach Soboru Watykańskiego II.

Rzeczywiście, po raz pierwszy w oficjalnym dokumencie zostaje użyty dopiero w 1971 nr 11 adhortacji apostołskiej Pawła VI *Evangelica Testificatio*. Stwierdzając ponownie konieczność, wyrażoną przez *Perfectae Caritatis*, by połączyć kontemplację z miłością

apostolską, Ojciec Święty stwierdzał *“tylko tak będziecie mogli pobudzić ponownie serca do prawdy i miłości Bożej, według charyzmatu waszych założycieli, wzbudzonych przez Boga dla Kościoła”*.

Mutuae Relationes (1978), Świętej Kongregacji ds. Zakonników i Instytutów Świeckich, na temat wzajemnych stosunków pomiędzy biskupami a zakonnikami w Kościele, przyjmuje terminologię Pawłową i precyzuje jej zawartość w relacji do życia zakonnego. Odtąd termin charyzmat i wyrażenia *“charyzmaty życia zakonnego, charyzmat założyciela, charyzmat instytutu itd.*, zaczęły być używane powszechnie w dokumentach oficjalnych, a nie tylko w wystąpieniach Ojca Świętego.

Charyzmat założyciela jest darem osobistym i nieprzekazywalnym, który mężczyzna lub kobieta otrzymują od Ducha i który kładą u początków rodziny zakonnej: chodzi o dar własny, który został dany założycielowi lub założycielce dla założenia instytutu. Charyzmat założyciela, będąc u początków doświadczenia fundacji, kreśli główne linie duchowe, które charakteryzują tożsamość własną instytutu, jego misję w Kościele, jego szczególną duchowość.

Rzeczywiście, nie istnieje abstrakcyjny charyzmat dla założenia abstrakcyjnego instytutu. Dar Ducha jest zawsze konkretny, ma zawsze precyzyjną zawartość.⁴ Przeżywają oni szczególne doświadczenie Ducha, który prowadzi ich do nowego, egzystencjalnego pojmowania tajemnicy Chrystusa, Ewangelii, życia chrześcijańskiego, aż po nakreślenie fizjonomii dzieła, które wypowiada się w służbie Kościołowi i społeczeństwu jako odpowiedź na znaki czasów.

Jako założyciele są oni wezwani do przekazywania innym tego doświadczenia. Zawiera ono, jak w kodzie genetycznym, intencje leżące u podstaw, przyszły plan rozwoju początkowej inspiracji i przeznaczone jest na to, aby żyć nim i aktualizować je na nowo przez naśladowców wczorajszych, dzisiejszych i jutrzejszych. Zawartość tego doświadczenia stanowi to, co zwykle nazywamy charyzmatem założyciela.

Kiedy bezpośrednio zostanie nam postawione pytanie: jaki jest charyzmat założyciela, założycielki?, rozumiemy od razu, że prosi się nas, by mówić o wyborze życia, intencjach leżących u podstaw, o motywacjach i ideałach, o naturze życia, celu, duchu, charakterze, misji, które dały początek jego rodzinie zakonnej.

III. CHARYZMAT INSTYTUTU

Charyzmat założyciela i założycielki, raz współdzielony w jego historycznej wędrówce staje się *charyzmatem instytutu*. Pod tym terminem można rozumieć rozwój możliwości genetycznych, zawartych w charyzmacie założyciela/założycielki.

W swej historycznej wędrówce charyzmat założyciela, przeżywany przez instytut, choć w tożsamości i w wierności, rozwija możliwości nie do pomyślenia i ubogaca się ciągle nowymi zdolnościami twórczymi. Taki rozwój nie jest niczym innym jak tylko ukazaniem, wyjaśnieniem i rozwojem owej mocy Ducha, którą charyzmat zawierał sam w sobie od początków, o której nawet założyciel i jego towarzysze nie byli w pełni świadomi.

W dokumencie *Mutuae relationes*, nr 11, charyzmat założyciela nie jest tylko strzeżony i pogłębiany, ale również rozwijany w biegu historii. Charyzmat instytutu jest jak kolektywne załamanie się promieni charyzmatu założyciela, który wchodzi w relację z życiem

⁴ Jan z Mathy, który czuje się wezwanym, aby dać życie za zbawienie niewolników; Paweł od Krzyża, który wiedziony jest, aby przeżywać ze szczególną instensywnością tajemnicę Męki Chrystusa; Franciszka Cabrini, która poświęca swoje życie i swoje dzieło emigrantom, itd.

i charyzmatami osób przeznaczonych przez Ducha do tego, aby dynamicznie podtrzymywać na przestrzeni czasu całą energię początkowej inspiracji i aby ukazywać wszędzie jej możliwe, historyczne wyrażanie się.

Wchodzi tu w grę powiedzenie zaproponowane przez Sobór, *dziedzictwo instytutu*, zaadoptowane przez Kodeks Prawa Kanonicznego, który preferuje to wyrażenie nad wyrażenie charyzmat instytutu. Zakłada ono *zamiary i plany założyciela* z jednej strony i *zdrowe tradycje* z drugiej. W zdrowych tradycjach możemy znaleźć odniesienie do Kapituł Generalnych, wspólnot, pojedynczych członków instytutu, którzy osobistymi charyzmatami używają charyzmat założyciela, jak to przypomina *Mutuae Relationes*, nr 12: *“Oczywiście, również i pojedynczym zakonnikom nie brakuje osobistych darów, które niewątpliwie pochodzą od Ducha, w celu ubogacenia, rozwoju i odmłodzenia życia instytutu w jedności wspólnoty i dawania świadectwa odnowy”*

Pomimo zmian historycznych i kulturowych, życie instytutu wyraża i aktualizuje doświadczenie, które Duch dał do wypełnienia założycielowi: istnieje więc pewna substancjalna ciągłość pomiędzy charyzmatem założyciela i charyzmatem instytutu.

Sobór Watykański II jasno stwierdza, że założyciele, w daniu życia ich rodzinom zakonnym, reagowali „pod wpływem impulsu Ducha Świętego” (PC 1).

Ostatecznie, jeśli w Kościele nieustannie pojawiają się nowe formy życia zakonnego, to dzieje się to dzięki działaniu Ducha, zawsze w nim obecnego, który pełni swoją misję “duszy” ożywiającej, odnawiając od wewnątrz ciało Chrystusa. Różnorodne instytuty jawią się jako wyraz kreatywności i płodności Ducha, który kieruje swoim Kościołem przez dary charyzmatyczne (cf. LG 4).

Wyrażenia charyzmat-charyzmaty w tekście adhortacji apostolskiej *Vita Consecrata*, pojawiają się 72 razy. W różny sposób wyrażają się zwrócenie uwagi i wezwanie do wierności własnemu charyzmatowi.

IV. RÓŻNE METODY ODCZYTYWANIA CHARYZMATU

Istnieją różnorodne sposoby badań, które wiodły w tych latach drogi odnowy wewnątrz rodzin zakonnych, przy uwzględnieniu, że wybór metody nigdy nie jest faktem czysto obiektywnym, zdeterminowanym przez uporządkowaną analizę naukową. Generalnie jest się kierowanym przez postawy, wrażliwość, wizje życia, które później przekładają się na wybór metody.

1. Metody

a. Metoda historyczna

W tej metodzie zgłębiania charyzmatu, punkt wyjścia dla hermeneutyki jest umieszczony w wiernej rekonstrukcji początków fundacji. Owoc badań jest następnie przedstawiony ponownie w swej czystości i wierności. W pragnieniu utrzymania materialnie i dosłownie doświadczenia Założyciela jest się kuszonym do tego, by zachować zeń również formy dodatkowe i przemijające, tak jakby były wcieleniem istoty sprawy.

Kopiowanie Założyciela mogłoby się zdawać znakiem ekstremalnej wierności jego duchowi. W rzeczywistości „kopiowanie” jest nie rozpoznaniem jego profetycznego przesłania i jego misji przeżywanych i aktualizowanych w pewnym określonym środowisku historycznym bardzo odmiennym od naszego.

Poznanie historyczne, czerpie poruszenia z życia i działalności Założyciela, biorąc pod uwagę w sposób prawie wyłączny doświadczenie fundowania; to poznanie zawiera w

sobie niebezpieczeństwo pewnego rodzaju fundamentalizmu i mumifikuje charyzmat, zamykając go w formy przypadkowe i przelotne, które nie odpowiadają już więcej zmienionym wymaganiom naszych czasów i potrzebom wspólnoty kościelnej.

b. Metoda doświadczalna

Ten sposób znajduje swój punkt wyjścia w analizie *dzisiejszej sytuacji*, w uwadze położonej na żądania *współczesnego świata* i na drogę, którą kroczy Kościół. Na bazie tej analizy instytut dostosowuje własny styl życia i na nowo formułuje świat wartości, wypracowuje odpowiedzi i determinuje priorytetowe wybory. W kolejnym momencie zmierza się do konfrontacji z początkami fundacji, uprzywilejowując elementy współgrające z projektem już wcześniej wypracowanym. Dopiero później poszukuje się "potwierdzenia" dla naszych decyzji, podjętych na początku, i poszukuje się go w pismach lub słowach Założyciela, czasami nawet w jakimś fakcie ubocznym jego biografii, zaniehbując przy okazji pogłębienie konsystencji i całościową, i pełną rzeczywistość jego charyzmatu.

Metoda doświadczalna wychodzi z życia instytutu dzisiaj, z jego żądań i oczekiwań i ze świadomości, że trzeba odpowiedzieć na zmienione wymagania socjalne i kulturowe. Ryzyko, które zawarte jest w tym badaniu jest następujące: *zagubienie tożsamości początkowej instytutu, aż do prawdziwego i właściwego zastąpienia Założyciela*. Co do doświadczenia założycielskiego kończy się podkreślając jedynie elementy, które potwierdzają wybory, dokonane przez instytut. Założyciel *ryzykuje, że zostanie zredukowany do roli narzędzia, którym posługujemy się, ilekroć możemy poprzez niego usprawiedliwić naszą opinię i naszą działalność, ale które zostawiamy na boku w innych momentach*.

c. Metoda hermeneutyczna

Przejście od charyzmatu, odkrytego na nowo w jego fundamentalnych wartościach, do jego realizacji w dzisiejszym życiu Kościoła domaga się pośrednictwa refleksji o charakterze hermeneutycznym. Różni autorzy wypracowali w ten sposób *metodę respektującą rzeczywistość historyczną i jednocześnie zwrócenie uwagi na wymagania współczesne, co umożliwiłoby konstruktywny dialog pomiędzy przeszłością a teraźniejszością*. Cel jest taki, by wyszły na jaw intencje i ideały Założyciela, wyciągając je z ich kontekstu historycznego, socjalnego, kulturowego, aby następnie pójść w kierunku wyrażenia ich we współczesnych formach kulturowych.

Badanie hermeneutyczne, posługuje się wymogami i konkluzjami współczesnej hermeneutyki, *dowartościowując tak kontakt ze źródłami i doświadczeniem założycielskim, jak i aktualne założenia teologiczne i kulturowe i życie aktualne instytutu*. To ostatnie badanie, choć nie będąc wolnym od ryzyka, uważane jest przez wielu autorów jako jedyne zdolne do uchronienia we właściwy sposób obydwu wymagań, które wyphywają z poczynionej refleksji: *wierność początkom i odnowie*.

W procesie interpretacyjnym Antonio Romano pisze, że "Charyzmat założycieli jest doświadczeniem Ducha, które może być odczytane jedynie poprzez głęboki akt doświadczalno-historyczno-teologiczno-duchowy, tj. metodę, która w sposób właściwy zdaje sobie sprawę z założeń historycznych, kulturowych, religijnych, socjalnych, teologicznych przeszłości, ale również akt, który odczytuje się poprzez życie, refleksję, modlitwę, akt nieustannego powrotu do własnego powołania."⁵

2. Źródła

⁵ ANTONIMO ROMANO, *I fondatori profezia della Storia*, (Milano: Ancora, 1989), 111.

a. Pisma Założyciela

- Systematyzacja i studium krytyczne pism założyciela, w szczególności tych pism, którym sam Założyciel powierzył rolę wyjaśniania własnego natchnienia lub charyzmatu instytutu.
- Reguły, konstytucje
- Pisma duchowe lub o życiu zakonnym
- Biografie, które często ukazują, nie wprost, jego osobiste przeżycia i jego osobiste skłonności.

b. Życie i doświadczenie duchowe Założyciela

- Życie Założyciela jest jednym z głównych źródeł dla studium charyzmatu:
- Droga formacyjna, która przyczyniła się do konfiguracji jego osobistego świata wartości, ewolucja jego procesów poznawczych, uczuciowych, emocjonalnych, znajomość historii osobistej i dzieła Założyciela.
- Znajomość środowiska kulturowego i duchowego początków, prądów duchowości, które wpłynęły na doświadczenie formacyjne i życie duchowe Założyciela
- Studia nad Założycielem, jego listy, charakterystyka jego języka, jego formatorzy i kierownicy duchowni, jego przyjaźnie
- Jego środowisko rodzinne, doświadczenia osobiste; doświadczenie duchowe Założyciela.

c. Pierwsi uczniowie

- Pierwsza grupa przyczynia się do zrodzenia rodziny zakonnej. Natchnienie Założyciela wciela się, konkretnie przyjmuje ciało doświadczenia założycielskiego.
- Pierwsi towarzysze i pierwsze towarzyszki konkurują w wyjaśnianiu zawartości i głównych linii szczególnego charyzmatu danego założycielowi lub założycielce, których doświadczyli oni sami we własnym życiu lub we własnych inicjatywach, tak, że natchnienie nabiera swego wyrazu wciąż bardziej definitywnego.
- Pierwsza grupa, po śmierci założyciela, *przyjmuje, czasami wprost, fundamentalną rolę rozpoznania w hermeneutyce* charyzmatu fundacji.
- Znajomość pierwszych *mistrzów nowicjatu* i *pierwszych iter formativi* przez nich zrealizowanych, pierwszych *kierowników duchowych*, a także *pierwszego następcy*, szczególnie jeśli wyznaczonego przez samego założyciela i wskazanego przez niego jako autentycznego interpretatora jego własnego ducha.

d. Historia początków instytutu

- Innym źródłem dla hermeneutyki charyzmatu jest historia początków instytutu i jego progresywnego rozwoju.
- Ewentualne *kapituły generalne*, odbywane za życia założyciela
- *Roczniki lub kroniki, listy okólne*, które towarzyszą wzrostowi fundacji

e. Pojmowanie charyzmatu w historii

- Przede wszystkim w okresie następującym bezpośrednio po śmierci założyciela.
- "Kąg hermeneutyczny" prowadzi interpretatora do przyjęcia całej tradycji rozumienia, idąc po okręgu od części, tj. od poszczególnych interpretatorów, do całości, tj. do tradycji historycznej jego interpretacji, szukając "jedności znaczenia" charyzmatu i rozpoznając ich zgodność pośród różnych tradycji rozumienia.

- W tej perspektywie interpretator nigdy nie jest sam, jak to sugeruje dzisiejsza hermeneutyka; przeciwnie, jest on witalnie włączony w tradycję interpretacji, gdzie każdy odmienny głos jest poddawany wartościowaniu według autorytetu, którego udziela mu kontekst, w którym jest wypowiedziany.⁶

3. Atrybuty kreatywnej wierności

a. Uległość Duchowi

- Punkt wyjścia kreatywnej wierności byłby związany z samą duchową naturą każdego instytutu. Co rzeczywiście uczynił Duch z założycielami i założycielkami i ich pierwszymi towarzyszami? Przez nich Duch zechciał ubogacić swój Kościół w nowe charyzmatyczne rzeczywistości, które byłyby na służbie ludzkości, aby przyczynić się do nadejścia Królestwa i realizacji jedności w Chrystusie.
- Autentyczna kreatywność w życiu charyzmatami dzisiaj pochodzi od Ducha, "który jest Panem i daje życie". Rzeczywiście, my nie możemy dzisiaj wymyślić ponownie życia zakonnego lub naszego szczególnego charyzmatu. Życie zakonne, z jego charyzmatami, zostało wymyślone, jeśli tak można powiedzieć, przez Ducha. Jeśli wszelka fundacja była jego dziełem, to również *ponowna fundacja*, jeśli chcemy użyć tego słowa, będzie musiała być łaską, którą Duch da jednostkom lub grupom.
- Aby kontynuować kreatywność przeszłości i odpowiadać na oczekiwania dzisiejsze, potrzeba ostatecznie przebiec drogę duchową, którą podjęli założyciel i jego pierwsza wspólnota.
- Ewentualnie to Duch, poprzez mediacje kościelne, będzie tym, który zadekretuje wygaśnięcie charyzmatu, wypełnienie jego misji, a więc koniec instytutu. Ale również w tym przypadku potrzeba będzie pójść za, a nie przed Duchem.

b. Odnowiona radykalność ewangeliczna

- Jak u początków drogi charyzmatycznej instytutu leżała motywacja ewangeliczna, *instytuty wykwitły z Ewangelii*, tak będą one w pełni sobą samymi w takiej mierze, w jakiej powrócą do źródła, z którego wytrysły, do korzenia, z którego się zrodziły.
- Założyciele i założycielki jawią się nam jak *słowa* jedyne *Słowa*. Chodzi o to, by na nowo wypłynęło słowo ewangeliczne, z którego zrodziła się każda rodzina zakonna i które ją karmi, wewnątrz Ewangelii.
- Pierwszym kryterium odnowy wskazanym przez Sobór Watykański II, "ostateczną normą życia zakonnego", jest właśnie "naśladowanie Chrystusa tak, jak to proponuje Ewangelia" (PC 2).
- Powrót do założyciela zakłada w ten sposób *powrót jeszcze bardziej radykalny*: trzeba pójść tam, dokąd poszli założyciele: prosto *do Chrystusa i do Ewangelii*.

c. Wzrost komunii

- Charyzmat instytutu posiada ze swej natury, *należący do samej istoty wymiar wspólnotowy*. W konsekwencji, pójście do korzeni źródłowych własnego charyzmatu, nigdy nie jest faktem indywidualnym i nie może być postrzegane i odbudowane w

⁶ I metodi dell'interpretazione del carisma, cf. GIUSEPPE BUCCELLATO, *Carisma e Rinnovamento* (Bologna: EDB, 2002), 53-55.

całym swoim bogactwie wartości i zawartości, jak tylko *w jedności pomiędzy członkami instytutu*, którzy, wspólnie, są depozytariuszami i nosicielami charyzmatu.

- Ta wędrówka komunii domaga się, by być urzeczywistnianą z całym Kościołem. Jedynie w jedności można w pełni uchwycić wartość każdego szczegółu.
- Charyzmat własny każdego z instytutów jest wymownym znakiem uczestniczenia w wielorakich formach bogactwa Chrystusa, którego "Szerokość, Długość, Wysokość i Głębokość" (Ef, 3, 18) przekracza zawsze o wiele to, co my możemy zrealizować, czerpiąc z Jego pełni. Wszystkie zakony i instytuty, o tak różnych stylach, przyczyniają się wspólnie do objawiania różnorodnej natury i wielowartościowego dynamizmu wcielonego Słowa Bożego i samej wspólnoty, weń wierzącej.

d. Otwarcie na świat

- Każdy charyzmat dany jest dla życia świata. Charyzmat pojmowany jest na taką miarę, na jaką się go urzeczywistnia. Uważne i hojne wypełnianie nieodłącznego wymiaru diakonii i misji, pozwoli odkryć charyzmat we wszystkich jego elementach i możliwościach. Tożsamość i misja jawią się ściśle ze sobą związane również na poziomie hermeneutyki.
- Aby odnaleźć siebie samo, życie zakonne musi odnaleźć hojność daru, służby zdolnej do przełożenia się na wybory preferencyjne na rzecz ubogich. Bardziej aniżeli spoglądanie na siebie samo, jest ono wezwane do patrzenia wokół siebie, w exodusie, który rozwiera się szeroko na ludzkość.
- Węzłem odnowy będzie miłość.

e. Nieskończona interpretacja

- Krok za krokiem jak rodzina zakonna wzrasta w przeżywaniu własnego charyzmatu, w urzeczywistnianiu własnej misji w czasie i przestrzeni, będzie miała coraz większe zrozumienie dynamizmu duchowego, który ją ożywia i podtrzymuje. *Zrozumienie charyzmatu jest progresywne* i odnosi się proporcjonalnie do wierności, w której charyzmat jest przeżywany.
- Interpretacja charyzmatu *nigdy nie jest faktem dokonany raz na zawsze, definitywnie*. Każde pokolenie jest wezwane do postępu interpretacji, wychodząc od wcześniejszego jego przeżywania, od własnego, aktualnego doświadczenia życiowego, od nowych potrzeb, które obligują do otwarcia nieskończonych możliwości, istniejących w charyzmacie.
- Ciało Chrystusa jest w nieustannym wzroście, a z nim charyzmaty, które są mu udzielone po to, aby to Ciało było dobrze wyposażone dla spełniania każdego dobrego dzieła.

B. OJCIEC BERTHIER

Zrozumienie znaczenia terminu i koncepcji charyzmatu pomaga nam odnaleźć w życiu O. Berthiera elementy, które możemy nazwać charyzmatami założyciela. Jak już powiedzieliśmy na początku tego wystąpienia (status questionis), w całym naszym Zgromadzeniu nie ma jeszcze zgody co do elementów, które można nazwać charyzmatami. Lecz, jak widzieliśmy, każdy instytut otrzymuje swoje ustanowienie na bazie charyzmatu, który otrzymał od założyciela.

Dla nas O. Berthier pozostawił wiele rzeczy, który wpłynęły na nasze Zgromadzenie w jego wędrówce poprzez historię. Jednym z tych elementów jest wystarczająco centralny w

jego życiu i wymiarze misyjnym, który w tym studium możemy nazwać **charyzmatem misyjnym**. Jak jest rozwinięty ten charyzmat i jego kontynuacja w naszym Zgromadzeniu?

I. O. BERTHIER I MISJE W JEGO CZASIE

Aby móc zrozumieć lepiej powołanie misyjne O. Berthiera, ważnym jest historyczne badanie, dotyczące koncepcji misji w jego czasie. Kolejny wykład poświęcimy historii używania terminu misje.

Niektóre pytania do dyskusji w grupie:

1. Jakie są charyzmaty O. Berthiera?
2. Jakie są charyzmaty instytutu MSF?
3. Co to są misje?

W 1540, Ignacy z Loyoli, składa czwarty ślub, który zaczyna być nazywany po hiszpańsku: *lo voto de las misiones (ślub misji)*. Ten, kto zostaje jezuitą, musi zaakceptować każdy kierunek (nazywany *missiòn*) wskazany przez Papieża dla rozwoju posługi w jakimkolwiek miejscu czy terytorium, nazywanym również *missiòn* w dokumencie. W ten sposób "misja" oznacza *tak postanie dla wypełnienia pewnej posługi, ustalonej przez władzę, jak i miejsce, w którym będzie wypełniane*.

Kiedy św. Franciszek Salezy zajął się przyprawieniem na powrót do Kościoła katolickiego ludów Chablais (Alta Savoie), którym kalwiniści z Genewy narzucili swą reformę, otrzymał on w 1599 *misję* jezuitów do pomocy w parafiach, funkcjonujących do tej pory.

W 1609-1910 inni jezuita mieli w Bearn (u podnóża Pirenejów) na terytorium *protestanckim*, siedzibę, która zwana była *misją*, dla oznaczenia *nadzwyczajnego i wędrownego przepowiadania*.

W 1617 kapucyni nazywali *misją* Poitou ich inicjatywę przepowiadania w środowisku *protestanckim*.

We Francji: przeszło się do *misji, przepowiadania wśród zaniedbanych katolików*. W 1611, fundacja Oratorium Pierra Bérulle, który w 1613 zajął się *głoszeniem serii kazań*, które oficjalnie opisane zostało jako misje.

W 1608, Michel Le Nobletz, rozpoczął nowy typ przepowiadania, nazwanego: misje w diecezji Tréguier.

Wincenty a Paolo, pod wpływem tych istniejących już misji dla katolików i razem z nimi przepowiadania wędrownego nazwał misjami swoją posługę nowej ewangelizacji, rozpoczętej w 1617 w Folleville dla *ludu wiejskiego opuszczonego* z punktu widzenia religijnego. Po założeniu Zgromadzenia Misjonarzy (Iazyrystów) w 1625 r., dla Wincentego misja jest w bezpośredniej relacji do zadania lub mandatu otrzymanego od biskupa dla tejże reewangelizacji, "pełnić misję".

Po założeniu Iazyrystów, panował we Francji wielki entuzjazm dla tych *misji wewnętrznych*, a jeszcze większy w stosunku do epitetu *misyjny*. Zgromadzenie

Najświętszego Sakramentu, 1632, = Zgromadzenie Duchownych dla Misji; Jean-Jacques Olier, założyciel Sulpicjanów, był prawie zgodny ze zmianą potocznej nazwy kapłani wspólnoty św. Sulpicjusza na *kapłani misji*. To charakterystyczne znaczenie *misji* jako *przepowiadanie wędrowne dla katolików, z tendencją do stosowania również dla innych dzieł duchownych*, pozostawało w ograniczonym użyciu we Francji. Misje parafialne zostały usankcjonowane przez kodeks z 1917 (kan. 1349), lecz bez ogólnego zastosowania w kościele, czy też regularnego używania, kiedy już stosowane.

Karmelitanie: O. Jan od Jezusa i Maryi, (w 1604 napisał trzy traktaty),⁷ i **Tomasz od Jezusa**, używają w jasny sposób określenia misje w sensie *misje zagraniczne*. Autorzy karmelitańscy byli pierwszymi, którzy rozpropagowali współczesne znaczenie misji. Franciszek Ingoli, pierwszy Sekretarz Doktryny Wiary, zarezerwował bardzo ściśle terminologię misyjną dla *pierwszej ewangelizacji w rejonach niechrześcijańskich*.

Wyrażenie *misje zagraniczne*, początek wywodzi się z kongregacji De propaganda fide, 1622.

II. POWOŁANIE I CHARYZMAT MISYJNY O. BERTHIERA

- a. Doświadczenia prywatne od dziecka aż do jego pracy jako formatora powołań w Zgromadzeniu Saletynów.
 - Jako ministrant nauczył się od swojego proboszcza idei misyjnej. O. Champon dawał »*Annales de la Propagation de la Foi*«, listy misjonarzy⁸
 - Przyjaciele misjonarze, np. przyjaciel od dziecka aż do kapłaństwa, Gandy, arcybiskup Pondicherry, Indie
 - Spotkanie z Just de Breteniers, męczennikiem w Korei
 - Paul Pellet, Przełożony Generalny Misjonarzy Afrykańskich, założonych w Lyonie, później biskup Beninu w Afryce
- b. Impuls ze strony papieskiej i potrzeba O. Berthiera, by mieć bazę dla fundacji swojego instytutu (patrz Sancta Dei Civitas - Konstytucja 1895).
 - Leon XIII, encyklika, Sancta Dei Civitas (z 03.12.1880)
 - Znał dzieło Dzieciństwa Pauliny Jaricot z Lyonu, 1822.⁹

III. CHARYZMAT INSTYTUTU MSF:

⁷ *Tractatus quo asseruntur missiones et rationes adversae refelluntur; Votum seu concilium pro missionibus quo ad nova obiecta respondentur; Instructio missionum*. A. SEUMONIS, *Teologia Missionaria* (EDB, 1993), pp., 15-16

⁸ V. Hostachy, Le R. P. Jean Berthier, p. 15

⁹ Już w roku założenia pojawiły się pierwsze numery *Nouvelles revues des Missions*, które od 1825 wychodziły pod tytułem: *Annales de la Propagation de la Foi*, które następnie nosiły tytuł: *Les Missions Catholiques*, patrz, JOSEF METZLER, *La Santa Sede e Missioni* (San Paolo, 2002), ss., 29-30.

1. Konstytucja 1895

- Encyklika SDC (*Sancta Dei Civitas*), 1880 wchodzi w numery 1-7 Konstytucji z 1895. *L'oeuvre de la Sainte Famille*, 1904, s. 4-5.
- List Apostolski *Neminem Fugit*, 14 czerwca 1892, na temat nabożeństwa do Świętej Rodziny i *Quum Nuper*, 20 czerwca 1892, która dotyczy odpustów otrzymywanych z racji nabożeństwa do Świętej Rodziny.
- W 1904, w swojej książce: *Le Culte et L'imitation de la Sainte Famille*, 1904, s. 86-87, Święta Rodzina jako wzór dla wszystkich chrześcijan i wzór dla jego misjonarzy (*L'ouvre de la Sainte Famille*, p. 34-35).

Podsumowanie idei:

- Potrzeba instytutu dla powołań, wg O. Berthiera, powołania spóźnione, dorośli, aby odpowiedzieć na wymaganie Jego Świątobliwości, i potrzeba misji w kościele. Pomnażać robotników ewangelicznych dla misji
- Baza teologiczna wystarczająco rozwinięta, nowoczesna na jego czasy. Misja jest misją Ojca. W Świętej Rodzinie jako teologicznej podstawie misji; "Jest" tak, że to w Świętej Rodzinie z Nazaretu wzrastał Odwieczny Kapłan, nasz Pan Jezus Chrystus, ten, który został posłany przez Ojca." (Konst. 1895, nr 13). Jezus jest misjonarzem Ojca (cf. Teologia della missione di AG).
- *Ważny wkład O. Berthiera byłby w jego sposobie podkreślania wagi Świętej Rodziny dla podstaw teologicznych i dla zasobów duchowych misjonarza. W Świętej Rodzinie z Nazaretu misjonarz mógłby przede wszystkim naśladować Chrystusa, Odwiecznego Kapłana, misjonarza Ojca (Le Culte, s. 231-235), i jednocześnie może naśladować Maryję i Józefa jako misjonarzy Ojca w Jego planie zbawienia. Wcielenie Chrystusa związane jest ze Świętą Rodziną i misją. (L'ouvre de la Sainte Famille, p. 59-60). W Maryi La Salette spotkało kolejny nakaz do pójścia na misje.*

O. Berthier wskazuje wcielenie Chrystusa w Świętej Rodzinie jako wezwanie do naśladowania Chrystusa, misjonarza Ojca. Jego modlitwa za misjonarzy poprzez Świętą Rodzinę, gdzie Jezus został nazwany "Odwiecznym misjonarzem Ojca;" charakteryzuje jego misyjną duchowość. Od pierwszego międzynarodowego Kongresu nt. Świętej Rodziny, aż przez kolejne dziesięć lat, odnaleźliśmy zaledwie kilka artykułów, w których Święta Rodzina złączona jest z misjami. Na piątym Międzynarodowym Kongresie nt. Świętej Rodziny w Rzymie w 2000 r., miało miejsce specjalne studium, czy też prezentacja 17 Instytutów Świętej Rodziny. Istnieją jedynie 3 instytuty, które bezpośrednio łączą Świętą Rodzinę z misjami, ale na różny sposób (*La Santa Famiglia nella Vita Consacrata e Familiare Atti del V Congresso Internazionale sulla Famiglia*, 2001, ss. 283-308).

2. Konstytucje 1985

Ad Gentes

a). AG 2 (C 2, DG 01): Zbawczy plan Ojca.

b). AG 6 (C 2, DG 03): Działalność misjonarska

- c). AG 11 (C 2, DG 7): Świadećstwo życia i dialog
- d). AG 15 (C 2, DG 04): Formacja wspólnoty chrześcijańskiej
- e). AG 16 (C 3, DG 08): Ustanowienie kleru rodzimego
- f). AG 17 (C 2, DG 05): Formacja katechistów
- g). AG 18 (C 3, DG 08): Promować życie zakonne
- h). AG 23 (C 1): Powołanie misjonarskie
- k). AG 32 (C 2, DG 03): Organizacja działalności instytutów

Evangelii Nuntiandi:

- a). EN 6 (C 2, DG 01): Świadećstwo i misja Jezusa
- b). EN 13 (C 3): Ku wspólnotcie ewangelizowanej i ewangelizującej
- c). EN 33 (C 2, DG 01): Wyzwolenie ewangeliczne
- d). EN 51-56 (C 2, DG 02): Pierwsze głoszenie do tych, co są w oddali (51), Głoszenie światu zdechrystianizowanemu (52), religie niechrześcijańskie (53), Wsparcie wiary wierzących (54), niewierzący (55), niepraktykujący (56)
- e). EN 58 (C 2, DG 04): Kościelna wspólnota bazowa
- f). EN 70 (C 2, DG 06) : Laikat
- g). EN 71 (C 4): Rodzina
- h). EN 73 (C 2, DG 05): Różnorodne postugi

C. NASZA MISJA I TEOLOGIA MISJI DZISIAJ

1. Podstawa teologiczna – Duchowość misjonarska

Idea misjonarska O. Berthiera, by połączyć misje i Świętą Rodzinę, była systematyzacją jego myśli i jego duchowości misyjnej. Idea, że w *Świętej Rodzinie z Nazaretu misjonarz mógłby przede wszystkim naśladować Chrystusa, Odwiecznego Kapłana, misjonarza Ojca* (Le Culte, s. 231-235), i jednocześnie może naśladować Maryję i Józefa jako misjonarzy Ojca w *Jego planie zbawienia* (L'ouvre de la Sainte Famille, p. 59-60)., jest ideą, która, potwierdzona we współczesnych dokumentach nt. misji, zaczyna się od Soboru Watykańskiego II aż po ostatnią encyklikę misyjną Redemptoris Missio, 1990.

- a. Sobór Watykański II, **Ad Gentes**, dało podstawę teologiczną, **misje** kontempluje się w **świecie życia Trinitarnego**, jako przedłużenie boskich komunikacji.
- Ojciec jest niewyczerpalnym "źródłem miłości", początkiem całego życia boskiego, nie pochodzi i nie może być posłanym.
 - Z tej samej miłości pochodzi misja Jego Syna i Ducha.
- b. W Redemptoris Missio i innych dokumentach kościelnych, Maryja jest potwierdzona jako ważny element duchowości misyjnej (LG 65, RMI 24, 92).
- c. Duch Święty jako pierwszy Działający misji, nie był głównym argumentem dla O. Berthiera. Teologia misji musi zintegrować ideę O. Berthiera i nasze Konstytucje z motywami o Duchu Świętym, miejscem Chrystusa w zbawieniu, roli Kościoła, itd.

2. Cel misji

- a. O. Berthier często przeprowadzał misje parafialne właśnie tego typu, co św. Wincenty a Paolo. Konstytucje Misjonarzy z La Salette, obligują wszystkich członków do podjęcia misji (przepowiadanie, spowiadanie, rekolekcje parafialne) w czasie miesiący, kiedy nie ma pielgrzymów.
- b. W pierwszej Konstytucji, oczywiście idea misyjna jest misją zagraniczną. (patrz Konst. 1895 nr. 162-215, dla tych, co jadą na misje, e nr. 216-221, dla tych, którzy nie jadą na misje).
- c. Interpretacje idei misyjnej, w tekstach Ad Gentes, Evangelii Nuntiandi, ukazują cel misji, który jest wystarczająco obszerny i szeroki. (C. 2, EN 51-56, Pierwsze głoszenie dla tych, którzy są daleko (51), Głoszenie dla świata zdechrystianizowanego (52), religie niechrześcijańskie (53), Wsparcie wiary wiernych (54), niewierzący (55), niepraktykujący (56).
- d. Synteza koncepcji misji: (RMI 33)
Różnice w działalności wewnątrz jedynej misji Kościoła rodzą się z racji ściśle związanej z samą misją, ale też z różnorodnych okoliczności, w których misja się dokonuje. Z punktu widzenia ewangelizacji można rozróżnić trzy sytuacje:

- Misje *ad gentes*

Środowiska misji *ad gentes*: (AG 37)

- **Środowiska terytorialne.** Odbywa się na terenach i w stosunku do grup ludzkich ściśle określonych, obszerne rejony nie ewangelizowane.
- **Nowe światy i fenomeny społeczne:** urbanizacja i masowy wzrost ludności w miastach, wielkie miasta, gdzie pojawiają się nowe zwyczaje i style życia, nowe formy kultury i komunikacji, młodzi, którzy w wielu krajach stanowią już ponad połowę populacji, migracje i migranci.
- **Przestrzenie kulturowe lub współczesne areopagi.** Areopag stanowił wówczas centrum kultury uzdolnionego ludu ateńskiego, a dziś może zostać przyjęty jako symbol nowych przestrzeni, w których powinno się głosić Ewangelię: *świat komunikacji*, nie wystarczy używać ich, aby rozprzestrzeniać przesłanie chrześcijańskie i nauczanie kościoła, ale trzeba integrować samo przesłanie w tej nowej kulturze, stworzonej ze współczesnej komunikacji. *Szerzenie pokoju, rozwój i*

wyzwolenie ludów, prawa człowieka i narodów, promocja kobiety i dziecka, badania naukowe, spotkania międzynarodowe.

- *Działalność lub troska duszpasterska Kościoła*

“Istnieją następnie wspólnoty chrześcijańskie, które posiadają właściwe i solidne struktury kościelne, są żarliwe wiarą i życiem, dają świetlane świadectwo ewangelii w ich otoczeniu i czują ‘obowiązek powszechnej misji’”. (RMi 33)

- *nowa ewangelizacja lub re-ewangelizacja*

“Istnieje wreszcie sytuacja pośrednia, szczególnie w krajach antycznego chrześcijaństwa, lecz czasami także w kościołach bardziej młodych, gdzie całe grupy ochrzczonych utraciły żywy sens wiary lub wręcz nie uznają się już członkami kościoła, wiodąc życie dalekie od Chrystusa i od Jego Ewangelii” (RMi 33).

Tłumaczenie z języka włoskiego: Ks. Bogdan Mikutra MSF